

A person is riding a bicycle with a large cart full of cardboard boxes and paper waste. The cart is overflowing with stacks of boxes and crumpled paper, some secured with yellow and red straps. The person is wearing dark clothing and is riding on a paved surface. The background shows a clear blue sky and some buildings.

10. lekce

adverbia 3.
deklínace a
zájmena
(*aneb omnia mea
mecum porto*)

Adverbia od 3. deklinace

- tvoří se přidáním koncovky **-iter** nebo **-er** ke **genitivnímu kmeni**, který vznikne po odtržení koncovky genitivu singuláru:
- Pomocí koncovky **-iter** se tvoří adverbia od většiny adjektiv 3. deklinace, např.:

adjektivum	Gen. Sg.	Genitivní kmen	adverbium
ācer, cris, cre „ostrý“	ācr-is	ācr-	ācr-iter „ostře“
brevi, e „krátký“	brev-is	brev-	brev-iter „krátce“
fēlīx, fēlīcis „šťastný“	fēlīc-is	fēlīc-	fēlīc-iter „šťastně“

- Pomocí koncovky **-er** se tvoří adverbia od adjektiv, jejichž kmen je zakončen na **-nt-**, např.:

adjektivum	Gen. Sg.	Genitivní kmen	adverbium
sapiēns, entis „moudrý“	sapient-is	sapient-	sapient-er „moudře“
prūdēns, entis „rozumný“	prūdent-is	prūdent-	prūdent-er „rozumně“

Osobní zájmena a zvratné zájmeno

„se“

- Latina má **osobní zájmena pro 1. a 2. osobu singuláru i plurálu**. Pro 3. osobu obou čísel se používá ukazovací zájmeno is, ea, id (ten, ta, to – v češtině ukazovací zájmena)
- Zájmeno „se“ stejně jako v češtině nemá nominativ, **používá se pouze, když je podmětem věty 3. osoba sg. nebo pl.** (např. sē dēfendit: „on/ ona/ ono brání sebe“, sē dēfendunt „oni/ ony/ ona brání sebe“).
- Zájmena s předložkou cum: mēcum (se mnou), tēcum (s tebou), sēcum (s sebou), nōbīscum (s námi), vōbīscum (s vámi)

	1. os. Sg - já	2. os. Sg. - ty	„se“ - sebe	1. os. Pl - my	2. os. Pl - vy
Nom.	ego	tū	-	nōs	Vōs
Gen.	meī	tuī	suī	Nostrī (nás) nostrum (z nás)	Vestrī (vás) vestrum (z vás)
Dat.	mihi	tibi	slbi	nōbīs	vōbīs
Ak.	mē	tē	sē	nōs	vōs
Abl.	mē	tē	sē	nōbīs	vōbīs

Použití zvratných zájmen

- České zvratné zájmeno vztahující se k 1. nebo 2. osobě je nutné do latiny přeložit pomocí tvarů zájmena pro příslušnou osobu, nikoliv pomocí zvratného zájmena:

1. os. Sg.	mē dēfendō	Bráním se	1. os. Pl.	nōs dēfendimus	Bráníme se
2. os. Sg.	tē dēfendis	Bráníš se	2. os. Pl.	vōs dēfenditis	Bráníte se
3. os. Sg.	sē dēfendit	Brání se	3. os. Pl.	sē dēfendunt	Brání se

Přivlastňovací zájmena

- Skloňují se jako adjektiva 1. a 2. deklinace

Singulár:

- meus (m.), mea (f.), meum (n.) – můj
- tuus (m.), tua (f.), tuum (n.) – tvůj

Plurál:

- noster (m.), nostra (f.), nostrum (n.) – náš
- Vester (m.), vestra (f.), vestrum (n.) – váš

Zvratné zájmeno (3. osoba sg. I pl.):

- suus (m.), sua (f.), suum (n.) - svůj

Přivlastňovací zájmena: Příklady

Omnia mea
mecum porto!

Cur omnia tua tecum
portas? Non sapienter agis!

Omnia sua
secum portat!

Omnia vestra
vobiscum portate!

Omnia nostra
nobiscum portare
non possumus!

Omnia sua
secum portant...

Ukazovací zájmena – is, ea

		m.	f.	n.
Sg.	Nom.	is (ten)	ea (ta)	id (to)
	Gen.	e-ius		
	Dat.	e-i		
	Ak.	e-um	e-am	id
	Abl.	e-ō	e-ā	e-ō
	Pl.	Nom.	i-ī / e-ī / ī	e-ae
Gen.		e-ōrum	e-ārum	e-ōrum
Dat.		i-īs / e-īs / īs		
Ak.		e-ōs	e-ās	e-a
Abl.		i-īs / e-īs / īs		

Ukazovací zájmena – idem, eadem, idem

		m.	f.	n.
Sg.	Nom.	ī-dem (tentýž)	ea-dem (tatáž)	i-dem (totěž)
	Gen.	eius-dem		
	Dat.	eidem		
	Ak.	eun-dem	ean-dem	i-dem
	Abl.	eō-dem	eā-dem	eō-dem
Pl.	Nom.	iī-dem/eī-dem / ī-dem	ea-dem	ea-dem
	Gen.	eōrun-dem	eārun-dem	eōrun-dem
	Dat.	iīs-dem / eīs-dem / īs-dem		
	Ak.	eōs-dem	eās-dem	ea-dem
	Abl.	iīs-dem / eīs-dem / īs-dem		

Omnes idem
portamus...